

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН****ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)**

Початок ХХІ століття відзначається подіями, які суттєво трансформували сучасну соціокультурну реальність, зокрема, мова йде про активне використання інформаційних технологій у різноманітних сферах суспільного життя. Ще в середині ХХ століття соціологами та філософами активно обговорювалося питання про входження найбільш розвинених країн в якісно іншу стадію соціального розвитку, що характеризується як постіндустріальне чи інформаційне суспільство, головним критерієм якого була визначна роль інформаційних технологій у всіх сферах життєдіяльності людей. Але тоді про інформаційне суспільство говорили з позицій футурологічних прогнозів, а сьогодні в результаті вдосконалення електронної техніки і цифрових технологій, більшість із передбачуваних теоретиками явищ і подій набули реального втілення.

Бурхливий розвиток засобів масової комунікації, широке розповсюдження персональних комп'ютерів, побудова глобальних інформаційних мереж, розробка технологій віртуальної реальності – це зовсім неповний перелік сучасних технологічних інновацій. У своїй сукупності ці досягнення змінили життя суспільства, не лише поставивши на перший план інформаційну діяльність, а й трансформували світ так, що осмислити його в межах традиційних підходів виявилось досить складно [1,2]. Інформаційні технології стали невід'ємним аспектом людського життя.

Глибокі перетворення, яких зазнає суспільство, вимагають неабиякої уваги до сфери освіти, де закладається моральний і інтелектуальний фундамент майбутнього. То ж не є дивним, що навчально-виховний процес у вищій школі не може існувати поза інформаційними технологіями. Сучасна педагогіка використовує такі види діяльності як дистанційне навчання, створення програм віртуальних підручників, пошук інформації в мережі для навчального процесу, комп'ютерне тестування знань, створення електронних бібліотек, формування єдиного електронного середовища, видання віртуальних газет і журналів, проведення теле- та веб-конференцій, вебінарів, кейс-технології, поширення народного співробітництва у сфері інтернет-освіти тощо. Звідси ми можемо стверджувати, що інформаційні технології набули статусу необхідного і досить важливого інструмента у навчальному процесі.

Питання використання інформаційних технологій у навчальному процесі вищої школи досліджується у працях багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених, педагогів, серед яких варто назвати Р. П. Бужикова, Т. Г. Гурову, О. В. Співаковського, В. А. Широкова, М. С. Львова, Л. Є. Петухову та ін.

Аналіз цих робіт показує, що дана проблема на сучасному етапі розвитку вітчизняної освіти набула особливої гостроти і вимагає неабиякої уваги.

Метою нашої роботи є розкриття особливостей використання інформаційних технологій у процесі вивчення студентами-медиками соціально-гуманітарних дисциплін.

Як відомо, основним видом навчальної діяльності, спрямованим на первинне оволодіння знаннями, є лекція. Головне її призначення – забезпечити теоретичну основу навчання, розвинути інтерес до навчальної діяльності і конкретної навчальної дисципліни, сформувати у студентів орієнтири для самостійної роботи. Традиційна лекція має беззаперечно переваги не тільки як спосіб передачі інформації, а й як метод емоційного впливу викладачів на студентів, який підвищує їх пізнавальну активність [8].

Залежно від специфіки навчальної дисципліни, дидактичних цілей можуть бути використані такі лекційні форми, як проблемна лекція, лекція-візуалізація, лекція – прес-конференція тощо. Застосування інформаційних технологій дозволяє змінити способи передачі навчального матеріалу, що традиційно здійснюється під час лекції, за допомогою розроблених мультимедіакурсів [4]. При цьому якість засвоєння теоретичного матеріалу не нижче за традиційного викладу.

Сучасні мультимедійні технології надають якісно нові можливості, оскільки дозволяють у процесі читання лекції одночасно оперувати різноманітними засобами – текстом, графікою, звуком і відео. Мультимедійний курс лекцій дозволяє системно з'єднати слайд-шоу текстового і графічного зображення (схеми, фото, таблиці тощо) з комп'ютерною анімацією, числовим моделюванням процесів, що вивчаються. Таким чином наочно-образне подання інформації поєднується з вербально-логічним (спілкування лектора з аудиторією) [7]. Застосування мультимедійних технологій в лекційних курсах сприяє підвищенню концентрації уваги студентів, процесів розуміння і запам'ятовування, формуванню

чітких уявлень, засвоєнню теоретичних знань (понять, концепцій), активізуючи пізнавальну діяльність студентів. Крім того, такий вид діяльності дозволяє викладачеві суттєво зекономити час, який зазвичай витрачається на написання складних понять, категорій, зображення графічного матеріалу на дошці і, таким чином, дає можливість більш глибоко пояснити навчальний матеріал.

Мультимедійна лекція є досить гнучкою і дидактично ефективною, так як мультимедійні технології дозволяють підвищити її інформативність, стимулювати мотивацію за рахунок використання різноманітних форм подання навчального матеріалу [6]. Головна її перевага – можливість використання інтерактивної взаємодії лектора як з програмно-апаратним засобом так і одночасне спілкування з студентською аудиторією – можливість задавати питання, керувати емоційно-зворотнім зв'язком.

Мультимедійні варіанти лекцій готуються на основі навчально-методичних матеріалів кафедри, із використанням ресурсів інтернет-мережі. У якості технічного засобу використовується один із найпопулярніших засобів створення мультимедійних програмних продуктів – програмна оболонка Power Point. На даний час викладачами кафедри підготовлені мультимедійні лекції з навчальних дисциплін «Філософія», «Історія української культури». Кожна презентація містить тему, план, список рекомендованої літератури, основний зміст матеріалу у вигляді ілюстрацій, текстових блоків, схем, таблиць тощо.

Спираючись на власні спостереження, ми можемо стверджувати, що використання мультимедійного супроводу значно покращує сприйняття і осмислення питань, які розглядаються на лекції, створює більш комфортні умови для аудиторної роботи студентів.

На шляху підготовки мультимедійної лекції можуть виникати труднощі, зокрема, логічний конфлікт між бажаннями викладача подати студентам найбільш повний об'єм інформації та обмеженою кількістю відведеного часу [6]; вибір найбільш оптимального зовнішнього оформлення слайдів (фонівий діапазон, шрифти тощо) відповідно до технічних характеристик відображувальних засобів (мультимедійний проектор, екран, якість освітлення лекційної аудиторії). Великої уваги потребує і зміст та стиль теоретичного матеріалу, передбаченого темою лекції та специфікою навчальної дисципліни (якщо на лекціях з філософії більше використовуються текстові блоки, схеми, таблиці, то лекційний матеріал з історії української культури має більш

ілюстративно-демонстраційний характер). Слід звернути увагу на необхідність чіткого і регламентованого розміщення і побудови тексту, максимальну стрункість фраз [5]. Точність, однозначність, логічність викладу змісту – основні орієнтири викладача.

Не менш важливе значення відіграють інформаційні технології і для підготовки та проведення семінарських занять. Викладач може створювати власні електронні ресурси відповідно до тем семінарів і пропонувати їх для ознайомлення студентам. У свою чергу, доступ до інтернет-ресурсів під час заняття надає можливість швидкого пошуку необхідної інформації, що активізує роботу студентів, мотивує їх до участі у обговоренні проблемного питання, дискусії. Особливо позитивним моментом є виступ студента з доповіддю у вигляді презентації. Це переконує, що інформаційні технології не лише створюють сприятливі умови для передачі знань, а й вчать студентів набувати їх самостійно, працювати зі значним об'ємом інформації.

Одним із компонентів інформаційних технологій, що використовуються в навчальному процесі, є демонстрація відеофільмів. Відеофільми можуть бути як складовою презентації чи електронного посібника, так і самостійним елементом унаочнення. Переключення уваги студентів з текстової та графічної інформації на відеоматеріал сприяє більш повноцінному запам'ятовуванню матеріалу [3].

Варто також зазначити, що у процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін важливу роль відіграє використання дистанційної комунікації із викладачем, що реалізується за допомогою листування електронною поштою. Це дає можливість студентам уточнити необхідну інформацію, отримати консультацію щодо виконання індивідуального завдання тощо. Окрім того що викладач виступає джерелом інформації, він допомагає студентам у пошуку необхідних електронних джерел, прищеплює вміння користуватися новими інформаційними технологіями, формує у студента інформаційну культуру.

Таким чином, сучасні інформаційні технології відкривають нові можливості у всіх сферах діяльності людини. І навчальний процес у вищій школі також потребує постійного вдосконалення і розвитку. Кафедра філософії і суспільних наук прагне до постійного підвищення якості навчального процесу, тому використання сучасних інформаційних технологій у процесі вивчення студентами соціально-гуманітарних дисциплін є одним із вагомих аспектів у діяльності викладачів кафедри.

Література

1. Вдовчин Т. Я. Застосування технологій відкритої освіти для інформатизації навчального процесу / Т. Я. Вдовчин, А. В. Яцишин // Інформаційні технології в освіті. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2013. – Вип. 16. – С. 134 – 140.
2. Инновационные технологии обучения в условиях глобализации рынка образовательных услуг: сб. науч. трудов по материалам XIII Международной конференции (Москва, 27-28 марта 2007 г.). – М.: МГУТУ, 2007. – Т. 1, Вып. 11. – 452 с.
3. Козинский А. В. Особенности создания учебных видеофильмов для педагогического процесса / А. В. Козинский, А. М. Кардаш, К. А. [и др.] // Питання експериментальної та клінічної медицини: зб. статей. – 2009. – Вип. 13, Т. 2. – С. 232-235.
4. Кулагин В. П. Информатизация образования: направления, средства, технологии: пособие [для системы повышения квалификации] / [В. П. Кулагин, Г. А. Краснова, Б. Б. Овезов и др.]. – М.: МЭИ, 2004. – 868 с.

5. Мистецтво бути викладачем: практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десантс, М. Флемм [та ін.]; за ред. О. І. Сидоренка. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2003. – 144 с.
6. Мультимедийные лекции – методология разработки и опыт использования на кафедре общей, детской и онкологической урологии харьковской медицинской академии последипломного образования [Электронный ресурс] / [А. В. Бухмин, В. В. Россихин, В. В. Мегера и др.] // Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании: сб. науч. трудов по материалам международной научно-практической конференции (Одесса, 20-27 декабря 2011г.). – Режим доступа: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/pedagogy-psychology-and-sociology-411/theory-and-methods-of-studying-education-and-training-411/11201-411-0125>.
7. Побуцький О. О Застосування інноваційних методів унаочнення та візуалізації у підготовці медичних кадрів / О. О. Побуцький // Галицький лікарський вісник. – 2010. – Т. 17, № 2, Ч. 1. – С. 126-128.
8. Фокин Ю. Г. Преподавание и воспитание в высшей школе. Методология, цели и содержание, творчество / Ю. Г. Фокин. – М.: Академия, 2002. – 224 с.

УДК 378. 147

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Ющенко Ю. П., Кустарьова Л. П.

Резюме. У статті розглядаються деякі аспекти використання інформаційних технологій під час вивчення студентами соціально-гуманітарних дисциплін. Обґрунтовується доцільність упровадження такого виду інформаційних технологій, демонструється ефективність практичного використання. Стаття призначена для викладачів вузів.

Ключові слова: інформаційні технології, мультимедійна лекція, досвід, навчальний процес, інноваційні технології.

УДК 378. 147

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ ДИСЦИПЛИН

Ющенко Ю. П., Кустарева Л. П.

Резюме. В статье рассматриваются некоторые аспекты использования информационных технологий во время изучения студентами социально-гуманитарных дисциплин. Обосновывается целесообразность их внедрения в учебный процесс, демонстрируется эффективность практического использования. Статья предназначена для преподавателей вуза.

Ключевые слова: информационные технологии, мультимедийная лекция, опыт, учебный процесс, инновационные технологии.

UDC 378. 147

Applying Informational Technologies in the Process of Teaching Social and Humanitarian Disciplines

Yushchenko Yu. P., Kustareva L. P.

Abstract. This article discusses some aspects of the use of information technology in teaching social and human sciences for students in higher institutions. In the middle of the twentieth century, sociologists and philosophers actively discussed the occurrence of the most developed countries in a qualitatively different stage of social development, which was characterized as a post-industrial or information society, whose main criterion was the important role of information technology in all spheres of human activity. Today, as a result of the improvement of electronic technology and digital technology, most of the phenomena and events that were predicted by theorists, have been implemented.

Profound changes experienced by society require extraordinary attention to education, which lays the moral and intellectual foundation for the future. So it is not surprising that the educational process in higher education can not exist outside of information technology. ICT (Information and Communication Technologies) in education consider as tools related to the creation, storage, transmission, processing and information management. It is a widely used term that includes all technologies used to communicate and work with information. Modern pedagogy uses activities such as distance learning, virtual textbook creation software, searching for information on the educational process, computer knowledge testing, electronic libraries, forming a single electronic environment, the virtual edition of newspapers and magazines, television and holding the web conferences, webinars, dissemination international cooperation in the field of online education. Introduction of these technologies needs to provide students by relevant information resources (textbooks and teaching materials in print and electronic form, databases, digital libraries, video and audio recordings, multimedia systems, etc.) and communication capabilities (communication with the teacher and other students using e-mail, the ability to transfer video and text messaging, monitoring efficiency of students work via the Internet network, information sharing among partners in the process via content sites, blogs, forums, etc.).

МЕДИЧНА ОСВІТА

Experience suggests that teaching, particularly in the form of lecture presentations improves attention of students, understanding and memorization processes, forming clear ideas, learning of theoretical knowledge (ideas, concepts), enhancing their cognitive activity. The use of presentation allows the teacher to use time efficiently and organize discussion of key issues, improving in that way the quality of education. Information technology is feasible within the seminars, promotes students' skills to perform independent educational activity, and also forms the motivation to mastering the social and human sciences. Modern information technologies offer new opportunities in all spheres of human activity. And learning process in higher education also needs continuous improvement and development. Department of Philosophy and Social Sciences is committed to continuous improvement of the quality of the educational process and the use of modern information technology is one of the important aspects in the activity of lecturers. This indicates a fundamentally new quality in the process of teaching.

Key words: information technology, multimedia lecture, experience, learning process, innovative technology.

Стаття надійшла 22. 11. 2013 р.